ՄԱՏԵՆ

Հրատարակվում է Հայաստանի Գրողների Միության և Գրական Հիմնադրամի կողմից։

Խմբագիր՝ Ա. Ս. Ն.

Տպագրված է Ա. Ս. Ն. տպարանում։

Հասցե՝ Երևան, Ալավերդյան 2։

Հեռ. 3 38։ Բաժանորդագրությունը ընդունվում է բոլոր փոստային բաժանմունքներում։

Ձեռագրերը չեն վերադարձվում։

Գինը 1 ռուբլի։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀՄ ՊԵՏՀՐԱՏԻ ԼԵՆԻՆԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Ստացական թերթ

Ստացվել է 1937 թվականի հունվարի 18-ին

Ստացական թերթը պետք է պահել մինչև գրքերը վերադարձնելը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀՄ ՊԵՏՀՐԱՏԻ ԼԵՆԻՆԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

1877 ՄԱՅԻՍԻ 5 ՀԱՄԱՐՔ

ՆՈՅՆՓ 50 ԴԻԶ

ԲՐՈՒՅՔ ՏՈՒՐՔ ՓԻԼ 237

ռահմանադրական կառավարութեանց ալ ժամանակ չտրվի ինքզինքին բարեկարգելու համար։ Երբ Ռուսիա ընդունի մեզի ժամանակ տալու առաջարկութիւնը, այն ատեն միայն կը հաւատամ որ սահմանադրութիւնը բարեկարգութեանց երաշխաւորութիւն կրնար համարվիլ։

Ոչ աս է ոչ ան է, իմ առջի բառս է. թէ որ սա մեր սահմանադրութիւնը Եւրոպական մը ձեռքը անցնէր աշխարհիս չորս ծագերեն սիրուիր բարւոներով կողջունվէր. իսկ մեր ձեռքը երևնալուն համար երեսը նայողչկայ։ Թո՛ղ անունք չնային. մենք վաղը միւս օր երեսփոխանական ժողովը կը բանանք. Հայ Թուրք, Պուլղար, Հրեայ և Ցոյն. միաբերան կսկսինք երկրիս չահերը պաշտպանել և հրաչակել աշխարհի թէ՝ մենք Օսմանցիքս Սահմանադրութիւն ունինք։

———

Օրթօտօքս խմբագիրները քանի մը օր առաջ տեղ մը հաւաքվելով թուղթ մը ստորագրեր են։

Այս թուղթը՝ որուն պատասխանութիւնը յիշեցինք խմբագրաց լրագրաց մեջ հրատարակված է, ցաւ կը յայտնէ որ յոյները ոլափութեան այնչափ թշնամի ըլլալով մեկ երևոյթ մը միայն կրցած են տալ Պօլիսեն. բայց, կը յաւելու, յոյները դարձեալ ներողամիտ պիտի դանըվին և յաւիտենից պիտի մաքառին ոլափութեան դէմ։

Այս լուրը հեռագրաւ Ս. Բեդրոպուրկ հասնելուն պես ամբողջ քաղաքը սուգ է առեր, ընակիչք քուրձեր հագնելով մեխերի վրայ նստեր են։

Ոլափութիւնը հիմայ դառաւ իւր պատիժը. ծոյլնք է՛նչպես պիտի խաղաղ դինք յուսոյ ձեռքին. . . ոլափութիւնը երբեք ատանկ հարուածած մը կրած չէր։

Կեցցեն մեր Օրթօտօքս դուարճախօս խըմբագիրները. . . բայց կը խնդրենք իրենցմէ որ ամեն օր ոլափութեան թշնամին ըլլալնին յայտնելու տեղ օր մ՚ալ ո՛ր տղին բարեկամ ըլլալնին յայտնեն։

ԶԱՐՄԱՆՔ

Սակէ մի քանի ամիս առաջ յօդուած մի պրեզի գառաչաական թերթի մը (կը կարդաս կոր ահա՛) չարքեն զուրկ չծնալու համար, բայց չէր ընդունուր, զարմացայ։

Այն անցաւ. հիմա հարցում մի պիտի ուղեմ խըմճանքի տեր եղող Ազրադատապրոյին և Սալինքսի փորձածուին. տեղեկութիւն պիտի ընդունուի՞, եթէ ընդունուի՞ զարմա՞նք։ Այս ի՞նչ անկիզճ մեկին ես Ազրադատապրա, քենէ՞ կը հարցանեն որ ամենուն ընթացքը ուղես — հիմա դո՛ւ ալ ինձ պիտի հարցուներես թէ իմ ուղածս չուզածս քենէ՞ կը հարցունեն — իրաւունք ունիս սակայն փորձեալ ըլլալու ես որ ճշմարտութեան կը խօսիս, ասով չեմ ուզեր ասել թէ՝ դու ալ ժամանակաւ քո նկարագրած վարմունքներու վարպետ էիր, եթէ չէիր, զարմանք։

Փորձածուն խօսի անփորձին զարմանք։

Կեցցե՛ս ուրնճն. եթէ մարդիկ քո խօսքերուն չանան՝ զարմանք։ Բայց ինձ պիտի պատասխանես թէ՝ այսքան բազմադարեան խրատներն՝ այսքան մաածողներ, այսչափ լրագիրք ոչինչ ազդեցութիւն ըրած են, իմ խօսքերս ալ նոյնպէս, ես հիմայ կենդանեայ կենսագրութիւններն պիտի ընեմ։ Բայց կը սխալիս Սալինքս. իմ խօսքերն որչափ որ ուժեղ չեն քո խօսքերուն առաջ սակայն քու խորհրդատուդ թոզ լինին։

Մարդիկ քաղցը խրատներու սկանջ չեն կախեր, և երբ զանունք–ղուարճութեան պատասխան–դոչես կսթափին ու կուղղվին։ Մարիկ ըսե, ընկերութեան մը նպատակն էր իր ազգէն զատ ոչ ոք ընդունիլ անդամակցութեան։ Բայց բան նպատակը ազդօդուտ պարագանեբու վերայ։ Սպրին, յիրաւի կըսեմ, սա նպատակին մեջ։ Երկու չարաթ առաջ սոյն ընկերութեան առնադալիքը անդամ մը կը ղրկէ, (սխալ) վերահասու դղալ անոր կրօնափոխութեան վերայ. –ուշադրութիւն– զարմանք չէ՞, նախանձաս և մանաւանդ «ես ազդատէր եմ կրօնատէր եմ» պատասխոյ, պատչատոյ, ոսկրները դեռին զարնող դպիրը, երբ ուրիշ աղդի մը կը դիմէ կրօնափոխութեան, յայտնելով թէ եթէ գինքը աւանդիչ կարգին և դասային, պիտի ընդունի և եւ . . .

Զարմանալով կը զարմանամ թէ ե՞ր արդեօք սոյն ընկերութեան անդամներէն մին քիզի բարեկամ չըլլար։ Շինծու ասիկի պես գոյնը նետող դալիքին կարգապրեալ սերը առաջ Սալինքս։

Եւ ե՞րբ զարմանքս առելի եղաւ երբ իմացայ թէ դիմող ազգէն վայելին ծայրն է տեղը։ Ընկերութիւնը ասանկ դիպիր ունենալու տեղ . . . անակ մը ունենար առելի պիտանացու կըլլար։ Նեռ

ԹԻԿԱՐԻՆ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ

— Թիկա՛ր, հոգնած կերևաս կոր։

— Այս, Պօլսոյ բոլոր թաղերը պտըտեցոյց որ գպրոց մը դանամ և առանց ամաչկան վճարելու ազաս հան դրկեմ, բայց չկրցի դանալ։

— Ատոր դիւրին ճանբան կայ։

— Ին՞չպէս։

— Դպրոցի մը հոգաբարձու կըլլաս։

— Ե՛տքը։

— Ետքն ալ Ձեհանեկի խոհարէն լոթի չինել կուտաս, կը հաղնիս, կը լմնայ կերթայ։

— Ե՛տքը։

— Այլևսի, ուրիշ բան պէտք չէ, աղաղ ձրիաբար կը գաստիարակվի։

— Աս ի՛նչ ազեկ բան. Թաղեցին բան չը՛ասեր։

— Կրսե, բայց գոն չլսելու կը զարնես. գաստատուներն ալ ուղածիդ պէս կը կառավարես։ Ամսականը ուզէդ գաստատուին «կորի՛ սրկէց գգամ դլուխ» կըսես. կրցածիդ չափ կը պօռաս, կը կանչես։

— Հապա գաստատուն ալ ինձի դէմ խօսել սկսի ու վրաս վազէ նէ։

— Հապա գաստատուն ալ քեզի դէմ խօսել սկսի ու վրադ վազէ նէ։

— Մի վախնար, շուտ մը մարդ կուդայ ու «մեր հոգաբարձուն բերնէն ելած խօսքերը չէսեր, քաղաքավարութիւնը քիչ է» ըսելով գաստատուն կը համոզեն ու թող չեն տար որ դքեզ ծեծէ։

— Անանկ է նէ շուտ մը երթամ Ֆէսլեանէյի խոհարէն լոթի չինել տամ. իմ ալ վճռաւածս տասնկ թաղ մ՚է. շատ հաւանական է որ տասկ չտալեն եառքը վրայ տասկ ալ առնեմ։

— Ատոր լո՛ւրջս չհասնիր։

———

ԿՕՍԱԿՑՈՒԹՓՆ

ԸՆԴ ԿԵՆԴԱՆԻՍ

(Շարունակութիւն էջ 236)

— Ներեցեք համարձակութեանս ձեզի բան մը հարցունեմ։ Ես դիտեմ որ դուք վերհանձն եք, բայց ինչո՞ւ երբեմն խեղճ մարդկանց վրայ կը յարձակիք և զանունք կը փաթաթէք։

— Շատ կը սխալիք, Տէր իմ, Մեզի չի դպչող մարդկանց վրայ չի յարձակիլնք և գատ շատ ալ կը պատուինք զանունք. վասն զի մարդկային էակը շատ յարգի և մեծարելի արարած մ՚է մեզի համար։ Բայց երբ կը տեսնենք ծիլարի նման դաղանաբարոյ թշնամիները որ միշտ կը վանին ու կսպաննեն մեզ, հարկաւ այն տեսակները կը փարատենք մեր կենաց ապատութեան համար։ Դժբաղդաբար մեր անունը վայրենի հնաց է, բայց կը ցանկամ ըսելու թէ՝ որչափ անկրաւ են մարդիկ մեզ տեղատանելնուն համար։ Մէյմէկ ատոնք մեզմէ հազարաւոր անգամ վատ և վայրենի գաղանն չե՞ն տեսներ՝ երբ անգադար անմեղ էակներու վրայ յարձակելով իրենց կատաղի ղգացողութիւնը յագեցնելու համար խեղճերը խաուխուխ կընձղեն ու բնաջինջ կընեն։

(Շատ իրաւունք ունի։)

— Ինչո՞ւ ուրեմն մարդիկ ձեզմէ այնչափ կը սարսափին։

— Վատերը միայն մեզմէ կը վախնան. իսկ քաջասիրտ և ազնիւ բնութեան տէր ևղող անձինք միշտ մեզի համակրութիւն ունին և մենք ալ անոնց վրայ։

(Աս բառն ալ իրաւ է։)

— Եթէ քովերնիդ դամ ու ձեզ քիչ մը դրկելու ըլլամ նե չե՞ք նեղուիր։

— Նեղուի՞լ. քնաւ։ Շնորհակալ եմ որ դիս կը յարդեք կոր։ Ես ալ փոխարէնն ամենայն ուրախութեամբ ձեր ոտքերն ու ձեռքերը կը լզեմ։

(Երթամ սա առիւծը աղուորիկ մը ղըրկեմ ու սիրեմ, վասն զի մարդկանց մէջ այսչափ վերհանձնութիւն չտկնար դանեմ մինչև ի կատարած աշխարհի։)

— Աղա՛, երկու կենդանի եկոր են հեռու քաղաքէն, և փիչ մը ձեղ տեսնել կուղեն կոր։

— Ըսե որ քիչ մը սպասեն դուրսը։

— Ուրեմն. պարան առիւծ, եթէ ժամանակս նեղէը, ձեղի հետ երկար տեսութիւն ընելու կը բաղձայի. բայց՝ ինչպէս որ կը լսեք ուրիշ հիւրեր ալ ընդունելու սպասած ըլլալնիս, առ այժմ այսչափով բաւականանալնիդ կը խնդրեմ։

— Ծառայ եմ ձեր վսեմութեան, Տէր իմ։

— Երթաս բարեաւ, քաջդ իմ Պարոն առիւծ։

— Հա՛մբաւ, սա դուրսի հիւրերուն անունները հարցուր։

— Աղա, մեկը վադր եմ ըսաւ, մեկալն ալ լինձ եմ կըսե կոր։

— Գնա՛, իմ սենեակիս պատին վրայ կախուած ատրճանակով դաշոյն մը կայ, լինձի բերը, բայց հիւրերը չի սեանեն։

(Ատոնք շատ պարանոյանութենէ չեն հասկընար, պէտք է որ գոնէ դէնք մը ունենամ պէտք եղած ժամանակ անձս պաշտպանելու համար։)

— Հա՛մբաւ, սա հիւրերուն ըսե Թող դներս դան, դուն ալ շատ հեռուներդ մի պըաղիր։

— Բա՛րև, մարդկեղէն էակ։

— Ես ինձ ոչ մի կերպ չեմ կարող ներել, որ ես այդ ամենը չեմ նկատել։ Ես ինձ ոչ մի կերպ չեմ կարող ներել, որ ես այդ ամենը չեմ նկատել։

— Ինչպե՞ս չնկատեցիր, — հարցրեց Ռուբենը։

—

ԳՈՒՇԱԿԱՆ

ՏԻՄ-ԵՐԵՎԱՆԻ ԳՈՒՇԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՈՒ ԿՈՄԻՏԵԻ ԿՈՂՄԻՑ

Հ. Ս. Խ. Միության Կոմունիստական Կուսակցության (բոլշևիկների) Կենտրոնական Կոմիտեի և Հայկական Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության Ժողովրդական Կոմիսարների Սովետի

Ընկեր Ստալինի կենդանության 70-ամյակի առթիվ Հայաստանի Կոմունիստական (բոլշևիկների) Կենտրոնական Կոմիտեն և Հայկական Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության Ժողովրդական Կոմիսարների Սովետը ուրախությամբ և հպարտությամբ են նշում, որ Հայաստանի աշխատավոր ժողովուրդը, ինչպես Միության մյուս ազգերի աշխատավորները, իր ամենասիրելի առաջնորդին, ընկեր Ստալինին, համարում է իր ամենամեծ բարեկամը, իր ազատության և երջանկության ամենավստահելի պաշտպանը։

Ընկեր Ստալինի անունը հայ ժողովրդի համար սերտորեն կապված է նրա ազգային ազատագրության և ազգային պետականության ստեղծման հետ։ Ընկեր Ստալինի անունը հայ ժողովրդի համար սերտորեն կապված է նրա ազգային ազատագրության և ազգային պետականության ստեղծման հետ։ Ընկեր Ստալինի անունը հայ ժողովրդի համար սերտորեն կապված է նրա ազգային ազատագրության և ազգային պետականության ստեղծման հետ։